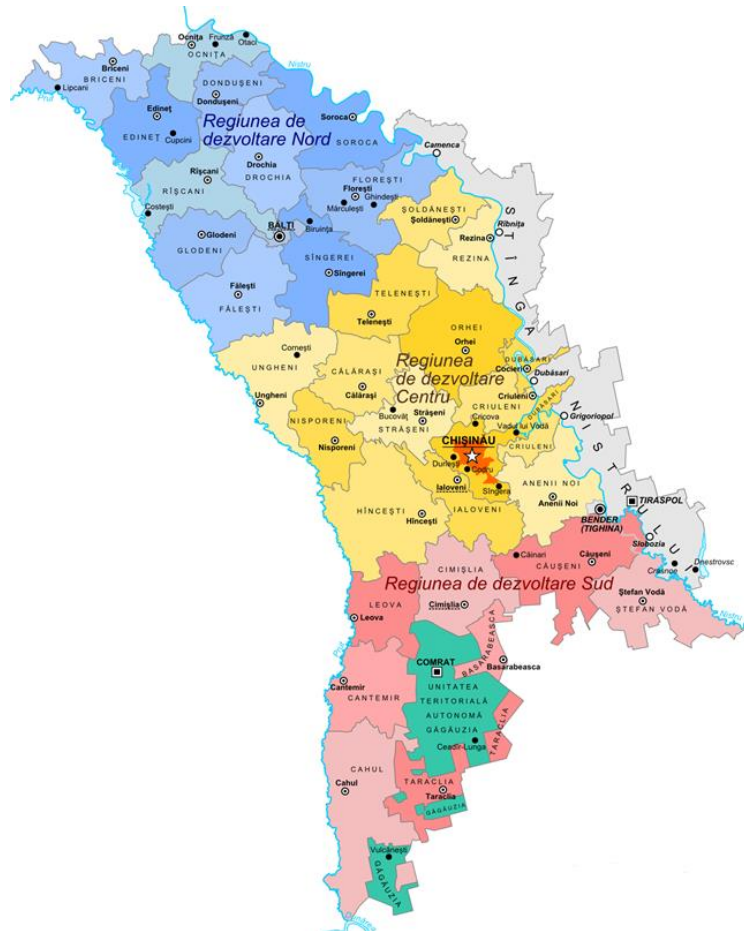

MODERNIZAREA SERVICIILOR PUBLICE LOCALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

DOMENIU DE INTERVENȚIE 2: PLANIFICAREA ȘI PROGRAMAREA REGIONALĂ

COMPONENTA ”ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE” DIN CADRUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A MUNICIPIULUI

**EDINEȚ
(2018 – 2025)**

Cuprins:

ACRONIME ȘI ABREVIERI	3
GLOSAR DE TERMENI	4
INTRODUCERE	6
PARTEA I. ANALIZA SITUAȚIEI CURENTE	6
1.1. CADRUL LEGAL ȘI DE POLITICI	6
1.2. ACOPERIREA CU SERVICII	111
1.3. CALITATEA SERVICIILOR	12
1.4. STAREA INFRASTRUCTURII.....	133
1.5. EFICIENȚA OPERAȚIONALĂ	15
1.6. ASPECTE SOCIALE ȘI DE GEN	17
PARTEA II. STRATEGIA DE DEZVOLTARE	18
2.1. OBIECTIVUL SECTORIAL DE DEZVOLTARE	18
2.2. PRIORITĂȚI DE DEZVOLTARE.....	20
2.3. OBIECTIVE SPECIFICE.....	21
2.4. PLANUL DE ACȚIUNI	27
2.5. EVALUARE ȘI MONITORIZARE	355

Lista Tabelor

Tabelul 1. Situația în AAC din raionul Edineț	122
Tabelul 2 Tarifele și costurile unitare ale serviciilor de AAC	17
Tabelul 3 Tabelul indicatorilor țintă.....	19

Lista Figurilor

Элементы списка иллюстраций не найдены.

Lista Anexelor

Anexa nr.1.....	37
-----------------	----

AA	-	Alimentarea cu apă
AAC	-	Alimentarea cu apă și canalizare
ADR	-	Agenția pentru Dezvoltare Regională
ANRE	-	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
APL	-	Autoritate publică locală
CBTM	-	Cadrul bugetar pe termen mediu
FNDR	-	Fondul Național de Dezvoltare Regională
GIZ	-	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
MADRM	-	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MDL	-	Moneda națională, Leu moldovenesc
ODM	-	Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului
OpR	-	Operator Regional
PAAS	-	Planul de alimentare cu apă și sanitație
PIP	-	Planul de Investiții Prioritare
PRS	-	Program Regional Sectorial
RDN	-	Regiunea de Dezvoltare Nord
SCADA	-	Sistemul de supraveghere, control și achiziție de date
SEAU	-	Stație de epurare a apelor uzate
SF	-	Studiu de Fezabilitate
UE	-	Uniunea Europeană

Aducțiune	- parte a sistemului public de alimentare cu apă, constituit din rețeaua de conducte cuprinsă între punctul de captare și rețelele publice de transport sau de distribuție a apei;
Aglomerare umană	- zonă în care populația și/sau activitățile economice sunt suficient de concentrate pentru a face posibilă colectarea apelor uzate orășenești și dirijarea lor spre o stație de epurare sau spre un punct final de evacuare;
Alimentare cu apă	- totalitatea activităților și lucrărilor efectuate în scopul captării, tratării, transportării, înmagazinării și distribuirii apei potabile către consumatori;
Apă potabilă	- apă destinată consumului uman, direct sau indirect, timp îndelungat fără a-i prejudicia sănătatea;
Ape de suprafață	- ape stătătoare și ape curgătoare de la suprafața solului;
Ape subterane	- ape care se află sub suprafața solului în zona de saturație și în contact direct cu solul sau cu subsolul;
Ape uzate	- ape ce provin din activități casnice, sociale și economice, conținând poluanți sau reziduuri care îi alterează caracteristicile fizice, chimice și bacteriologice inițiale;
Ape industriale uzate	- apele uzate care provin din spațiile utilizate în scopuri comerciale sau industriale altele decât apele menajere uzate sau apele de scurgere (apă uzată care provine din procesul industrial de producție);
Ape menajere uzate	- ape uzate provenite din folosirea apei în gospodăria, instituții publice și servicii, care provin din metabolismul uman, din activități menajere și igienico - sanitare și care sunt deversate în sistemul de canalizare;
Ape urbane uzate	- ape menajere uzate sau amestec de ape menajere uzate cu ape industriale uzate și/sau ape de scurgere;
Branșament de apă	- parte din rețeaua publică de alimentare cu apă care asigură legătura între rețeaua de distribuție și rețeaua interioară a unei incinte sau a unei clădiri;
Consumator	- persoană fizică sau juridică, care beneficiază de servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare în baza unui contract încheiat cu operatorul;
Epurare corespunzătoare	- epurarea apelor uzate prin orice proces și/sau sistem, care după evacuarea apelor uzate permite receptorilor să întrunească obiectivele relevante de calitate prevăzute în normele tehnice și în avizele și autorizațiile de gospodărire a apelor în vigoare;
Epurare primară	- epurarea apelor uzate printr-un proces fizic și/sau chimic, care implică decantarea materiilor în suspensie sau prin alte procedee în care CBO5 al apelor uzate influente este redus cu cel puțin 20%, iar materiile în suspensie, cu cel puțin 50%;
Epurare secundară	- epurarea apelor uzate printr-un proces biologic cu decantare secundară sau printr-un alt procedeu, care permite respectarea condițiilor prevăzute în regulamente în vigoare;
Operator	- persoană juridică care dispune, dirijează, exploatează și întreține un sistem public de alimentare cu apă și de canalizare și furnizează consumatorilor serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare în baza unui contract;
Plan de alimentare cu apă și sanitație (PAAS)	- document de planificare a investițiilor pentru dezvoltarea pe termen lung a infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație, elaborat pentru o anumită regiune, raion sau localitate municipiu, oraș, sat, comună), astfel încât să se potrivească perfect cu sistemele existente și cu disponibilitățile și constrângerile ce vizează sursele de apă locale și cu prevederile legislației în vigoare;
Resurse de apă	- ape de suprafață, ape subterane și precipitații atmosferice căzute pe teritoriul Republicii Moldova;
Rețea de canalizare	- construcție din canale colectoare, construcții-anexă etc., care asigură colectarea și transportul apei de canalizare la stația de epurare;
Sistem public de alimentare cu apă	- ansamblu de instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice prin care se realizează serviciul public de alimentare cu apă și cuprinde următoarele componente: captări, aducțiuni, stații de tratare, stații de pompare cu sau fără hidrofor, rezervoare de înmagazinare, rețele publice de transport al apei, rețele publice de distribuție a apei;
Sistem public de canalizare	- ansamblu de instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice prin care se realizează serviciul public de canalizare și cuprinde următoarele componente: rețele publice de canalizare, stații de pompare, stații de epurare, colectoare de evacuare spre emisar.

Introducere

Scopul actualizării Strategiei de Dezvoltare Social-Economice a oraşului Edineţ reprezintă stabilirea unor căi clare de dezvoltare a sectorului de aprovizionare cu apă şi canalizare în oraş pentru

a asigura accesul populației la servicii calitative și accesibile. Strategia actualizată reprezintă un instrument operațional în planificarea urbană cu menirea de a spori capacitatea autorităților publice locale în elaborarea unor proiecte durabile și crearea condițiilor pentru dezvoltarea domeniului Alimentării cu Apă și Canalizării.

La elaborarea capitolului AAC a fost utilizată metodologia de planificare strategică bazată pe prioritățile naționale de dezvoltare a sectorului, corelate cu prioritățile regionale și în rezultat cu prioritățile locale ale orașului și raionului Edineț. Actualizarea documentului s-a desfășurat cu implicarea activă a reprezentanților autorităților publice locale de nivelul I și II, a instituțiilor de stat abilitate cu atribuții în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare, a instituțiilor sociale și a sectorului asociativ. Componenta Grupului Local, creat prin dispoziția primarului orașului (nr. 7- din 07.02.2018), a alcătuit nucleul de bază al elaborării acestui document.

Procesul de planificare a fost coordonat de către Agenția de Dezvoltare Regională Nord, care a asigurat promovarea politicilor regionale în domeniu, a asigurat relațiile de colaborare cu părțile implicate pentru sectorul dat.

Strategia de dezvoltare socio-economică a orașului Edineț reprezintă un document elaborat în scopul identificării potențialului unității administrativ-teritoriale în soluționarea multiplelor probleme ce stau în față pentru perioada 2015 – 2020. Presentul document este elaborat cu asistența metodologică și financiară din partea proiectului GIZ ”Modernizarea Serviciilor Publice Locale” în scopul actualizării Strategiei de Dezvoltare Social-Economice a orașului Edineț în sectorul de aprovizionare cu apă și servicii de canalizare și este propus de a fi atașat la strategia dată sub formă de anexă. Componenta AAC este elaborată pentru perioada 2018 – 2025 și depășește termenii generali ai strategiei actuale. Se propune, după actualizarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a orașului Edineț pentru perioada următoare, componenta AAC să fie inserată în documentul nou ca parte componentă.

Partea I. Analiza Situației Curente

1.1.Cadrul legal și de politici

Sectorul de AAC în Republica Moldova este reglementat de următoarele **acte legislative și normative**:

- Legea **privind administrația publică locală** nr. 436 și Legea **privind descentralizarea administrativă** nr. 435 (din 28.12.2006) includ ca domenii proprii de activitate ale administrației publice locale de nivelul întâi serviciile de alimentare cu apă și canalizare.
- Legea privind **serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare** nr. 303 din 13.12.2013 stabilește cadrul legal pentru înființarea, organizarea, gestionarea serviciului public de AAC, cerințele și condițiile de încheiere a contractului de delegare a gestiunii.
- Legea **apelor** nr. 272 din 23.12.2011 stabilește cadrul legal privind gestionarea, protecția și utilizarea eficientă a apelor de suprafață și a apelor subterane, definind două bazine hidrografice (Nistru și Dunărea – Prut - Marea Neagră). Legea are ca scop protecția apei împotriva poluării și stabilește standarde de calitate a mediului. Evacuările de ape uzate din mediul urban și mediul rural sunt, de asemenea, reglementate.
- Legea privind **serviciile publice de gospodărie comunală** nr. 1402 din 24.10.2002 stabilește cadrul juridic unitar privind înființarea și organizarea serviciilor publice de gospodărie

comunală în unitățile administrativ-teritoriale, inclusiv contractarea gestiunii serviciilor publice prin semnarea contractului de concesiune.

- Legea cu privire la **apa potabilă** nr. 272 din 10.02.1999 reglementează relațiile din domeniul alimentării cu apă potabilă și stabilește norme referitoare la asigurarea persoanelor fizice și juridice cu apă potabilă, la funcționarea sigură a sistemelor de alimentare cu apă potabilă și la calitatea ei, răspunderea pentru încălcări în acest domeniu.
- Legea privind **administrarea și deetimizarea proprietății publice** nr. 121 - XVI din 04.05.2007 definește bunurile domeniului public, modul lor de gestiune inclusive prin concesiune, stabilind că obiect al concesiunii pot fi bunurile sau serviciile comunale.
- Legea **cu privire la concesiuni** nr. 534-XIII din 13.07.95 care stabilește relațiile juridice la semnarea contractelor de concesiune și plata redevenței.
- Legea **metrologiei** nr. 19 din 04.03.2016 stabilește structura sistemului național de metrologie, unitățile de măsură permise spre utilizare în Republica Moldova, principiile de administrare în domeniul metrologiei, categoriile de documente normative din domeniul metrologiei legale, precum și cerințele față de mijloacele de măsurare și măsurările din domeniile de interes public.
- Hotărârea Guvernului nr. 1466 din 30.12.2016 pentru aprobarea **Regulamentului sanitar privind sistemele mici de alimentare cu apă potabilă**, stabilește cerințe de sănătate publică față de calitatea apei, alegerea locului de amplasare, amenajare și exploatare a instalațiilor de captare, acumulare și distribuire a apei, precum și a teritoriului aferent și are ca scop reglementarea asigurării alimentării cu apă potabilă sigură a populației din comunitățile mici. Regulamentul se aplică sistemelor mici de alimentare cu apă potabilă, în stare funcțională sau proiectate, care furnizează mai puțin de 200 m³ în medie/zi sau care deservește comunități mai mici de 2.000 persoane și servesc pentru satisfacerea cerințelor populației în apă potabilă și menajeră.
- Hotărârea Guvernului nr. 934 din 15.08.2007 cu privire la instituirea **Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al apelor minerale naturale, potabile și băuturilor nealcoolice îmbuteliate”** și în special Anexa 2, reglementează în continuare calitatea apei potabile și stabilește cerințe de monitorizare și de raportare a calității apei.
- Hotărârea Guvernului nr. 931 din 20.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului cu privire la cerințele de calitate a apelor subterane**, care transpune parțial Directiva UE 2000/60/CE și Directiva 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării prevede cerințe de calitate a apelor subterane, cât și normele privind starea apelor subterane.
- Hotărârea Guvernului nr. 949 din 25.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului privind zonele de protecție sanitară a prizelor de apă** stabilește norme de delimitare, creare și funcționare a zonelor de protecție sanitară a prizelor de apă din apele de suprafață și din cele subterane.
- Hotărârea Guvernului nr. 950 din 25.11.2013 pentru aprobarea **Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale** și este o transpunere parțială a Directivei UE nr. 91/271/CEE privind tratarea apelor urbane reziduale (UWWTD).
- Hotărârea Guvernului nr. 1063 din 16.09.2016 cu privire la aprobarea **Programului Național pentru implementarea Protocolului privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016-2025**. Scopul general al acestui Program este îmbunătățirea calității vieții populației și accesului la apă potabilă sigură și sanitație îmbunătățită. Obiectivul general al prezentului Program constă în atingerea indicatorilor-țintă la Protocol pentru cele 20 de domenii până în anul 2025. Obiectivele specifice se referă la (1) asigurarea către anul 2025 a distribuiri apei potabile sigure în 100% instituții pentru copii și a accesului populației generale la sisteme de apeduct până la 75%; (2) asigurarea în proporție de 100% a accesului populației la sisteme îmbunătățite de sanitație, inclusiv până la 50% la sisteme de canalizare; (3) reducerea cu 50 % a deversărilor apelor uzate neepurate; (4) creșterea până la 80% a

ponderii populației care posedă cunoștințe relevante privind siguranța apei potabile, igiena și sănătatea.

- Hotărârea de Guvern nr.199 din 20.03.2014 cu privire la aprobarea **Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2028)** în scopul dezvoltării sectorului alimentare cu apă și sanitație, creării cadrului necesar pentru asigurarea graduală pînă în anul 2028 a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova, contribuind astfel la îmbunătățirea sănătății, demnității și calității vieții și la dezvoltarea economică a țării.

1.1.1. Cadrul național de politici

La baza politicii de dezvoltare a Republicii Moldova stă **Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”**, aprobată prin Legea nr. 166 din 11.07.2012, care vizează îmbunătățirea politicilor naționale și armonizarea cadrului legal în conformitate cu acquis-ul comunitar și standardele europene. Strategia stabilește un număr de direcții de dezvoltare a sectorului AAC, inclusiv obiectivele naționale pentru atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) în domeniul AAC pentru perioada anilor 2015-2025. Momentan, este elaborat conceptul **Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030”**¹, care prin prioritatea 2 vizează asigurarea condițiilor de trai decente pentru toți.

Principalul document de politici în sectorul AAC este **Strategia de alimentare cu apă și sanitație**, care acoperă perioada anilor **2014-2028**, aprobată prin HG nr. 199 din 20 martie 2014. Obiectivul general al Strategiei îl constituie asigurarea graduală a accesului la apă sigură și canalizare adecvată pentru toate localitățile din Republica Moldova. Conform prevederilor strategiei pentru minim 65% din populația Republicii Moldova urmează să se asigure servicii de alimentare cu apă (până în anul 2020) și canalizare (până în 2025).

În sprijinul implementării acestor obiective, Strategia prevede următoarele direcții strategice de reformare a sectorului:

- Descentralizarea completă a serviciilor publice AAC (APL de nivelul 1 sunt principalele entități responsabile de înființarea, organizarea și controlul funcționării serviciilor publice de AAC);
- Promovarea principiilor economiei de piață și atragerea capitalului privat în sector;
- Promovarea oportunităților de regionalizare în sector pentru eficientizarea costurilor și creșterea calității serviciilor prestate. În special, se va urmări (de perspectivă) crearea unor companii regionale, care să furnizeze servicii de alimentare cu apă și canalizare pentru cel puțin 100 000 de locuitori, cu un prag de excludere a comunităților cu mai puțin de 5 000 de persoane în cazul canalizării și de 500 de persoane în cazul conectării la alimentarea cu apă potabilă. Scopul final al regionalizării îl reprezintă crearea a 3-5 companii regionale, care să furnizeze servicii de alimentare cu apă și canalizare pentru întreaga populație din Republica Moldova, cu excepția satelor mici.
- Profesionalizarea serviciilor de AAC, prin introducerea obligativității licențierii în domeniu;
- Obligatorietatea armonizării cadrului legal național cu prevederile acquis-ului comunitar, revizuirea și armonizarea normelor și regulilor tehnice de construcție;
- Prioritizarea investițiilor publice pentru apă și canalizare, în conformitate cu numărul de locuitori. În acest sens, investițiile se prevăd să fie alocate în mod prioritar comunităților urbane mari, unde deja există rețele care trebuie să fie reabilitate și extinse, prin aceasta acoperind într-un termen relativ scurt un număr mai mare de populație care va avea acces la servicii de calitate.

---

¹ https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/viziunea_snd_2030_2_0.pdf

- Introducerea corelării strânse și etapizate dintre planificare, proiectare și finanțare în sectorul AAC: elaborarea Planurilor de Aprovizionare cu Apă și Sanitație (PAAS) - includerea investițiilor prioritare în CBTM – pregătirea Studiului de Fezabilitate (SF) – alocarea finanțării;
- ”Depolitizarea” procesului de aprobare a tarifelor, prin transferul competenței de reglementare tarifară de la APL la Agenția Națională de Reglementare în Energetică (ANRE);
- Încurajarea implementării soluțiilor moderne și descentralizate de sanitație (e.g. zone umede construite, toalete tip Ecosan, fose septice ecologice, etc.).

Strategia de Mediu pentru anii 2014-2023 prevede crearea unui sistem eficient de management de mediu, care să contribuie la creșterea calității factorilor de mediu și să asigure populației dreptul la un mediu natural curat, sănătos și durabil prin:

- asigurarea accesului, până în anul 2023, a circa 80% din populație la sisteme și servicii sigure de alimentare cu apă și a circa 65% la sisteme și servicii de canalizare prin extinderea și dezvoltarea sistemelor regionale de alimentare cu apă și canalizare Soroca – Bălți cu conectarea orașelor Florești, Drochia, Râșcani, Sângerei, Telenești și a localităților rurale adiacente.

Strategia Națională de Dezvoltare Regională pentru perioada 2016-2020 evidențiază regiunea Nord cu cea mai mare pondere a populației cu acces îmbunătățit la servicii de canalizare și cel mai scăzut cu servicii de alimentare cu apă. Strategia conține unele prevederi importante cu tangență la dezvoltarea sectorului ACC :

- se vor promova principiile de regionalizare în organizarea prestării serviciilor de AAC;
- se va da prioritate proiectelor de infrastructură cu impact regional și nu local.

1.1.2. Cadrul regional de politici

RDN dispune de Strategia de Dezvoltare Regională Nord și Program Regional Sectorial de Alimentare cu Apă și de Canalizare elaborat în cadrul proiectului “Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova”.

Strategia de Dezvoltare Regională Nord

Obiectivele:

- Extinderea și reabilitarea sistemelor de aprovizionare cu apă, canalizare, stații de epurare și sisteme de irigare;
- Dezvoltarea sistemelor de alimentare cu apă din bazinele hidrografice ale râurilor Nistru și Prut;
- Îmbunătățirea accesului la servicii de AAC a circa 50 mii locuitori din RDN;
- Modernizarea și regionalizarea serviciilor publice de aprovizionare cu apă și canalizare;
- Promovarea măsurilor de protecție a mediului prin reconstrucția și modernizarea stațiilor de epurare

Tendența de viitor reprezintă regionalizarea serviciilor de apă și canalizare, în scopul asigurării sănătății populației și ridicării nivelului de trai în regiune;

Sistemele de apă și canalizare urmează să fie construite în primul rând în raioanele care au cele mai subdezvoltate rețele și în localitățile care pot fi conectate la apeductul Soroca - Bălți, Prut - Fălești, Prut - Glodeni, Prut - Edineț, Prut – Briceni, etc.

Program Regional Sectorial de Alimentare cu Apă și de Canalizare pentru Regiunea de Dezvoltare Nord din septembrie 2014.

Programul Regional Sectorial AAC reprezintă un instrument operațional pentru planificarea regională cu principalele obiective:

- Sporirea capacității Autorităților Publice Locale în dezvoltarea de proiecte regionale durabile;
- Crearea tuturor condițiilor necesare pentru elaborarea unui portofoliu de proiecte în sectorul AAC în cele trei regiuni țintă de dezvoltare (Nord, Centru și Sud), care încorporează toate necesitățile de dezvoltare ale sectorului în conformitate cu cadrul relevant, strategic și în vigoare, legal și de politici.

Obiectivele Regiunii de Dezvoltare Nord:

- 47% - rata de conectare la servicii de apă îmbunătățite, dintre care:
  - ❖ 90% la nivel urban;
  - ❖ 23% la nivel rural.
- 43% - rata de conectare la sisteme de canalizare (sisteme de colectare și transport a apelor uzate), dintre care:
  - ❖ 80% la nivel urban;
  - ❖ 22% la nivel rural.

Ulterior, în implementarea acestor documente, în anul 2015, cu finanțarea Guvernului German, a fost inițiată elaborarea Studiului de Fezabilitate (SF) pentru proiectul „Îmbunătățirea serviciilor de apă și de canalizare în raionul Fălești (orașul Fălești, satul Făleștii Noi și satul Călugăr)”.

1.1.3. Cadrul Instituțional

În prezent, la nivel național actorii cheie în procesul de reglementare și dezvoltare a sectorului AAC sunt Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) și Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS), cu un rol important al Ministerului Economiei și Infrastructurii (MEI), Ministerului Finanțelor (MF), Cancelaria de Stat, Agenția Națională de Reglementare în Energetică (ANRE), Biroul Național de Statistică (BNS), Organizațiile Ne-Guvernamentale (ONG-urile) și donatorii.

Donatorii și instituțiile financiare internaționale constituie o sursă importantă de finanțare a sectorului. Principalii reprezentanți în sectorul AAC în Republica Moldova sunt: Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Agenția Austriei pentru Dezvoltare, Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană pentru Investiții, Uniunea Europeană (UE), etc.

La nivel regional Agenția de Dezvoltare Nord și administrațiile publice locale (APL) la nivel local, în responsabilitatea cărora sunt serviciile de AAC. Conform Legii serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 1402 din 24.10.2002, autorităților administrației publice locale de nivelul I îi revin responsabilitățile înființării, administrării, gestionării și finanțării serviciilor de alimentare cu apă și canalizare. Astfel, întreprinderile prestatoare de servicii apă și canalizare fac parte din cadrul instituțional.

1.2. Acoperirea cu servicii

Alimentarea cu apă.

Orașul Edineț are o acoperire cu servicii de alimentare cu apă la nivel de 80% ce se estimează la cifra de 14646 oameni. Astfel, comparativ cu indicatorii RDN a populației deservite de sistem de alimentare cu apă (43,5% din populația RDN) și cei naționali (54,2%)² în 2017, orașul Edineț se plasează mai sus de aceste cifre.

Nu au acces la apă din sisteme centralizate la moment 20% din locuitorii orașului, sau aproximativ 3565 de locuitori. Este prevăzut de administrația orașului proiectarea și apoi construcția rețelelor de sisteme centralizate de apă pentru a asigura accesul tuturor locuitorilor orașului la serviciul dat în termeni medii.

Toate instituțiile bugetare (22) și alte categorii de consumatori (200) sunt asigurați cu servicii de alimentare cu apă centralizat.

La moment orașul este asigurat din sursă de apă potabilă de suprafață 95% și 5% din surse subterane.

Consumul real de apă reprezintă cantitatea de apă consumată de o persoană în timp de 24 de ore pentru satisfacerea necesităților fiziologice și menajere în condiții de funcționare normală a sistemului de alimentare cu apă (l/pers/zi) și este raportul dintre volumul zilnic de apă facturată la numărul de consumatori. Consumul real de apă (în baza volumului zilnic de apă facturată) constituie 49 l/pers/zi. Consumul real de apă (în baza volumului zilnic de apă facturată pentru consumatorii rezidențiali) 41 l/pers/zi. Pornind de la aceste considerente stabilim că un consumator de servicii apă din sector rezidențial în medie consumă pe an 15 m³/an, , ceea ce constituie mai puțin ca media de apă furnizată la nivel național (17 m³/an locuitor), dar peste media RDN (9,4 m³/an locuitor). Gospodăriile casnice au consumat 84% din apa facturată sau 172135 m³/an , agenții economici (13%) și instituțiile bugetare (6%) consumă împreună aproape 19% sau 31636 m³/an .

Canalizare.

Orașul Edineț are o acoperire cu servicii de alimentare cu canalizare la nivel de 45 % ce se estimează la cifra de 8293 oameni. Astfel, comparativ cu indicatorii RDN a populației conectate la sistemul de canalizare (17,8%) și cei naționali (23,1%) orașul se plasează mai sus de acești indicatori.

Nu au acces la sisteme centralizate de canalizare la moment 55% din locuitorii orașului, sau aproximativ 9918 de locuitori. Este prevăzută proiectarea sistemelor noi și reabilitarea sistemelor vechi de canalizare și apoi construcția lor pentru a asigura accesul tuturor locuitorilor orașului la serviciul dat în termeni medii.

Instituțiile bugetare (20) și agenții economici (127) sunt conectați la sistemele de canalizare.

Orașul Edineț dispune de stație de epurare a apelor reziduale. Stația de epurare a apelor uzate este amplasată spre sud-est de la centrul orașului și a fost dată în exploatare în anul 1973, cu capacitatea de 5300 m³/zi. În prezent capacitatea stației constituie 904 m³/zi. Stația data deservește și localitatea Cupcini. Pe an stația prelucrează în jur de 300000 - 350000 m³/an de ape reziduale.

Tabelul 1. Situația în AAC din orașul Edineț

	Total	Dintre care:
--	--------------	---------------------

		Cu acces la servicii centralizate de apă		Fără acces la servicii centralizate de apă	
Gospodării casnice locuibile or.Edineț	5200	4967	95%	233	5%
Populație or.Edineț	18211	14646	80%	3565	20%
		Acces la servicii centralizate de canalizare		Fără acces la servicii centralizate de canalizare	
	Total				
Gospodării casnice locuibile or.Edineț	5200	2350	45%	2850	55%
Populație or.Edineț	18211	8293	45%	9918	55%

Sursa: Elaborată în baza chestionarului

1.3. Calitatea serviciilor

Alimentarea cu apă.

Momentan, alimentarea cu apă a orașului Edineț se face din surse de apă de suprafață, care nu corespund normativului de „apă potabilă”.

Apa din orașul Edineț nu corespunde standardelor în vigoare în Republica Moldova (HG nr.934 din 15.08.2007 cu privire la instituirea Sistemului informațional automatizat „Registrul de stat al apelor minerale naturale, potabile și băuturilor nealcoolice îmbuteliate”) pentru următorii indicatori: culoare și turbiditate.

Operatorul tratează apa cu clor gazos livrată consumatorilor orașului Edineț, care face parte componentă din procesul tehnologic de prepararea din apă brută în apă potabilă. În Edineț apa tratată este dezinfectată în rezervuarele de apă situate pe teritoriul stației de pompare a apei SP-4.

Orașul Edineț este asigurat cu apă pe parcursul a 24 ore/zi, șapte zile din săptămână.

Canalizare.

Epurarea apelor uzate include treapta mecanică, treapta biologică, treapta terțiară și treapta de dezinfectare.

Conform informației obținute, calitatea apelor uzate nu corespunde standardelor în vigoare în Republica Moldova pentru următorii indicatori: materii în suspensie (MS) și consumul biochimic de oxygen (CBO5). Cncentrația efluentului la MS fiind de 58,3 comparativ cu norma 35,0 mg/l și CBO5 fiind de 29,6 comparativ cu norma de 25,0 mgO/l.

1.4. Starea infrastructurii

Alimentarea cu apă.

Lungimea totală a rețelor de apă a orașului Edineț constituie 45,4 km .

Rețelele de distribuție a apei în orașul Edineț constă din țevi de oțel, fontă, azbociment și polietilenă de înaltă densitate (HDPE) cu diametrele cuprinse între 50 mm și 315 mm.

Rețelele de apeduct din oraș sînt formate din diferite materiale:

- 1.Oțel - 9,4 km cu vechime de peste 35 ani (21%);
- 2.Fontă – 11,3 km cu vechime de peste 35 ani (25%);
- 3.Azbociment – 0,6 km cu vechime de peste 35 ani (1%);
- 4.HDPE – 24,1 km cu vechime de peste 13 ani (53 %).

După vîrstă țevile din oțel și azbociment necesită a fi schimbate.

În prezent orașul î-și îndeplinează necesitățile în apă potabilă din sursă de suprafață – lacul de acumulare din localitatea Racovăț (95%) și 5% din fîntîni arteziene. Pînă în anul 2004 orașul Edineț se alimenta din rîul Prut prin intermediul prizei de apă construită în anul 1967.

Captarea apei brute se efectuează gravitațional prin conducta de oțel cu diametru 1000 mm din lacul de acumulare Racovăț spre pompele montate în stația de pompare de treapta I (SP-1). Apoi apa brută printr-o conductă cu diametrul de 400 mm se pompează la stația de tartare a apei. Aici se petrece procesul tehnologic de a aduce calitatea apei brute la apă potabilă.

Stația de tartare a apei a fost construită în anul 1973cu capacitatea de 32000 m³/zi, în prezent capacitatea stației este de 9000 m³/zi. Procesul de tratare a apei include coagularea, sedimentarea, filtrarea, dezinfectarea. Apa tratată se înmagazinează în două rezervoare subterane de apă potabilă cu capacitatea de 1500 m³ fiecare. Printr-o aducțiune, apa din rezervoare, prin intermediul a trei stații de pompare –SP-2, SP-2A, SP-3 este înmagazinată în două rezervoare a cîte 6000 m³ pe teritoriul SP-4. De aici apa este pompată în rețeaua de distribuție și în două contrarezervoare aflate pe teritoriul SP-5.

Aducțiunea cu lungimea de 32 km are o vechime de peste 30 ani (numai 2,3 km au fost renoși în ultimii 10 ani). Componenta aducțiunii este compusă din materiale ca: beton - 23,5km, oțel - 3,7 km, fontă – 2,6 km, HDPE – 2,3 km.

Pompele în orașul Edineț sunt comparativ noi. În anul 2004 pompele la toate stațiile de pompare au fost înlocuite cu pompe noi.

Tot de renovare au avut parte rezervoarele de apă (anul 2004) și la moment starea lor tehnică este satisfăcătoare.

În anul 2016 întreprinderea a realizat un proiect în domeniul eficientizării sistemului energetic pe apeductul central (convertizoare de frecvență, panouri de comandă). Esența proiectului a constat în reducerea consumului de energie electrică la SP-2, SP-2A, SP-3 de la 5-10 %. Costul proiectului 630000 lei.

La moment merg lucrările de proiectare a rețelelor de apeduct din orașul Edineț (costul investiției 3688150 lei) în rezultatul căree vor fi perfectate proiecte tehnice pentru construcția și reconstrucția a 32454 m rețele de apeduct și 3098 de bransamente. Lucrările se preconizează a fi finalizate pînă la sfîrșitul anului 2021.

Canalizare.

Sistemul de canalizare a orașului Edineț este format din rețele de canalizare gravitaționale cu lungimea de 26837 m și rețele de canalizare sub presiune 4647 m.

Rețelele de canalizare în orașul Edineț constă din țevi de oțel, ceramică, fontă, azbociment și PVC cu diametrele cuprinse între 100 mm și 500 mm.

Rețelele de canalizare din oraș sînt formate din diferite materiale:

- 1.Oțel - 2,2 km cu vechime de peste 35 ani (10%);
- 2.Ceramică – 13,5 km cu vechime de peste 35 ani (43%);
- 3.Fontă – 5,9 km cu vechime de peste 35 ani (19%);
- 4.Azbociment – 2,3 km cu vechime de peste 35 ani (7%);
- 5.PVC – 1,5 km cu vechime de peste 10 ani (9 %).

Rețelele de canalizare sub presiune:

- 1.HDPE – 3,7 km cu vechime de peste 10 ani;
- 2.Oțel – 0,9 km cu vechime de peste 35 ani.

După vîrstă țevile din oțel și azbociment necesită a fi schimbate.

Orașul dispune de patru stații de pompare a apelor reziduale (stațiile de pompare a apelor uzate din strada Frunze (SPPAU-1), din strada Gagarin(SPAU-1), strada Independenței (SPAU-2) și în zona rîului Bercu (SPAU-4). Pompele de la toate stațiile sunt relative noi. În anul 2005 au avut parte de renovare și au fost înlocuite preponderant cu pompe de producător Grundfos cu productivitate bună (consumul specific de energie mai mic de 1).

Stația de epurare a apelor uzate este amplasată spre sud-est de la centrul orașului și a fost dată în exploatare în anul 1973, cu capacitatea de 5300 m³/zi. În prezent capacitatea stației constituie 904 m³/zi.

Epurarea apelor uzate include treapta mecanică, treapta biologică, treapta terțiară și treapta de dezinfectare.

Epurare a apelor uzate include următoarele instalații:

- Disipator de energie;
- Grătare (două unități);
- Deznisipatoare (două (2) unități);
- Decantoare primare (trei (3) unități);
- Filtre biologice (o unitate);
- Decantoare secundare (trei (3) unități);
- Platforme de nămol (suprafața 1.8 ha);
- Iazuri biologice (două);
- Clădirea laboratorului, garaj, clădirea administrativă;
- Stație de clorinare, unde are loc dozarea și prepararea soluției de clor.

Î.M. „Apă Canal Edineț,, prestează servicii de golire a rezervoarelor individuale de colectare a apelor uzate și transportarea lor spre stația de epurare.

În orașului Edineț în anul 2014 au fost executate proiecte tehnice pentru proiectarea rețelelor de canalizare a sectorului de Est din oraș în perimetrul străzilor str.M.Eminescu – șos.Bucovinei, str.Al.Hajdeu (I sector) și proiectul etnic a rețelelor de canalizare în sectorul Vest al orașului în perimetrul străzilor – drum de ocolire- str.Gagarin, str.Pescarilor, str.Trifan Balta (sectorul II).

În domeniul canalizării în perioada anilor 2014 – 2018 investiții nu sau realizat.

În orașul Edineț funcționează un operator în baza formei organizatorico - juridice: Întreprindere Municipală - Î.M. „Apă Canal Edineț,,. Prevederile Legii nr. 303 din 13.12.2013 stabilesc cerințe noi în relațiile prestator de servicii - consumator, prestator de servicii - proprietarul sistemelor de apeduct și canalizare. Întreprinderea municipală în calitate de prestator de servicii apă și canalizare la nivel local elaborează diverse documente:

contractul de delegare a gestiunii serviciului de alimentare cu apă și canalizare;

regulamentul privind folosirea sistemelor comunale de alimentare cu apă și canalizare;

regulamentul privind recepționarea apelor uzate, etc. dar nu respectă toate prevederile legislației în vigoare.

Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare (nr. 303 din 13.12.2013) stabilește cadrul legal pentru prestarea serviciului AAC. Această lege a fost elaborată pentru a promova prevederile principale ale Strategiei AAC, și reprezintă un document cheie, care definește că sistemele publice de apă și de canalizare sunt în responsabilitatea APL. Toate bunurile din sectorul AAC sunt deținute de către administrația publică locală, care se așteaptă să aibă autoritate deplină asupra planificării, elaborării strategiei de dezvoltare locală și prioritizării investițiilor. Astfel, APL urmează să evalueze și să determine cele mai potrivite modalități pentru agregarea serviciilor AAC.

Î.M. “Apă Canal” Edineț desfășoară, conform statutului, următoarele genuri de activități în or. Edineț și Cupcini, Chetroșica Veche: captarea, filtrarea și distribuția apei; servicii de canalizare și epurare a apei uzate (excepție Chetroșica Veche); servicii de transportare mărfuri și lucrări de construcții.

La moment tarifele la serviciile prestate, calculate și aprobate, în baza metodologiei de calcul elaborată de ANRE (hotărârea ANRE nr. 741 din 18.12.2014) nu există, cu toate că p.55 din Metodologie prevede ” Actualizarea tarifelor se va efectua anual, după prezentarea de către operator a raportului financiar pe anul precedent și a materialelor necesare pentru actualizarea tarifelor.”

Operatorul din primăria Edineț, a declarat că deține licența de operare de a presta servicii apă și canalizare și dispune de autorizația de mediu.

Numărul de angajați ai întreprinderii este de 123,5 de persoane. Numai un specialist din întreprindere posedă studii speciale în domeniul exploatării sistemelor de apă și canalizare. 16% din personal au studii superioare, 42% - studii medii speciale (colegii). Întreprinderea dispune de exces de personal având 18 angajați la 1000 de conexiuni, norma pentru Republica Moldova fiind de 5,5 angajați la 1000 de abonați.

Operatorul suferă de lipsa de specialiști cu studii superioare în domeniul gestionării sistemelor de apă și canalizare. Conform Raportului privind starea actuală a sectorului alimentare cu apă și canalizare în Regiunea de Dezvoltare Nord domeniul apă și canalizare suferă de lipsa de personal calificat, insatisfacția potențialilor angajați cu privire la salariul propus și necesitatea de instruire. Printre subiectele de instruire au fost indicate următoarele: planificarea strategică, planificarea investițiilor și analiza eficienței proiectelor investiționale, planificarea și eficiența resurselor umane, indicatorii de performanță și motivarea personalului, gestiunea clienților, relații cu publicul și alte teme.

Î.M. „Apă Canal Edineț, dispune de utilaje și mecanisme speciale pentru a asigura prestarea serviciilor de apă și canalizare. În dotare sunt camioane, tractoare, mașini speciale pentru echipa de intervenție, mașini de asanare, laborator pentru efectuarea analizei calității apei.

Din numărul de întreprinderi existent în raion ce prestează servicii apă și canalizare doar **întreprinderea din Edineț** deține capacitate să se dezvolte într-un **operator regional** (OpR) în cel mai scurt timp. Problemele întreprinderilor sunt legate în primul rând de capacitatea mică a pieței de servicii apă și canalizare. De aici vin și celelalte probleme legate de personal, capacitatea de plată a întreprinderii față de personal, tarife, achitarea serviciilor, capacitatea de prestări servicii calitative, dotarea întreprinderilor cu tehnică specială și instrumente speciale. Unica soluție de a face un salt

calitativ în calitatea serviciilor prestate și în lărgirea cu servicii a localităților din raion reprezintă **regionalizarea serviciilor apă și canalizare**.

Necesitatea regionalizării în sectorul de apă și sanitație rezultă din următoarele motive:

- Rațiuni de integrare europeană - conformarea cu standardele de mediu stabilite;
- Rațiuni economice - folosirea economiilor la scară pentru reducerea costurilor de investiții și de operare;
- Rațiuni de solidaritate:
  - ❖ Comunitățile mici și mijlocii nu au capacitatea de pregătire și implementare a proiectelor, și de operare a investițiilor.
  - ❖ Orașele mari au capacitatea de a-și susține din surse proprii investițiile necesare (fără asocierea cu localitățile mai mici, nu vor beneficia de fonduri nerambursabile).
  - ❖ Rațiuni de viabilitate - viabilitatea investiției (rezultatul analizei economico - financiare) – nu poate fi demonstrată în majoritatea localităților mici (cu datorii istorice și fără experiența necesară).

Ca urmare a regionalizării sistemelor de alimentare cu apă și canalizare vor fi generate următoarele avantaje:

- Furnizarea serviciilor la nivel regional prin sisteme integrate și cu un management mai profesionist duce în timp la reducerea pierderilor de apă, promovarea conservării resurselor, minimizarea investițiilor și protecția surselor de apă;
- Creșterea capacității de pregătire și implementare a proiectelor de investiții precum și a capacității de negociere a finanțării;
- Îmbunătățirea calității serviciilor furnizate, a relației cu clienții și a percepției acestora privind operatorii;
- Realizarea de economii de scară cu impact asupra eficientizării anumitor categorii de costuri: centralizarea activității de facturare și managementul financiar, unitatea de implementare a proiectelor la nivel regional, managementul laboratoarelor la nivel regional etc.;
- Conducerea activității prin folosirea instrumentelor de management moderne și eficiente și reducerea implicării factorului politic în desfășurarea activității.

În orașul Edineț ponderea facturilor achitate constituie 78 - 88%. Măsurile luate de operatorii AAC față de consumatorii care nu achita facturile includ următoarele: preîntâmpinare, avertizări, deconectări și adresări în instanța de judecată.

În perioada anilor 2009-2010 s-a efectuat contorizarea a cca.95% din consumatorii rezidențiali, 100% din instituții publice și agenții economici din orașul Edineț. Nodurile apometrice montate sunt în majoritate de clasa "A" și "B".

Volumul de apă nefacturată are un impact negativ asupra costurilor operaționale (consumul mare de energie electrică pentru pomparea apei, costuri pentru reparații curente și capitale, etc.) și asupra veniturilor (pierderilor comerciale). Atât costurile operaționale, cât și veniturile sunt factori importanți pentru dezvoltarea durabilă în domeniul alimentării cu apă. Ponderea pierderilor anuale de apă în volumul total anual de apă transportat constituie 70 % pentru anul 2017.

La moment, în oraș **tariful mediu** pentru **apă** constituie 19,7 MDL/m³ pentru consumatori casnici și 48,12 MDL/m³ consumatori non-casnici. Pentru **canalizare**, beneficiarii din mediul urban achită 17,7 MDL/m³ (consumatori casnici) și 45,48 MDL/m³ (consumatori non-casnici).

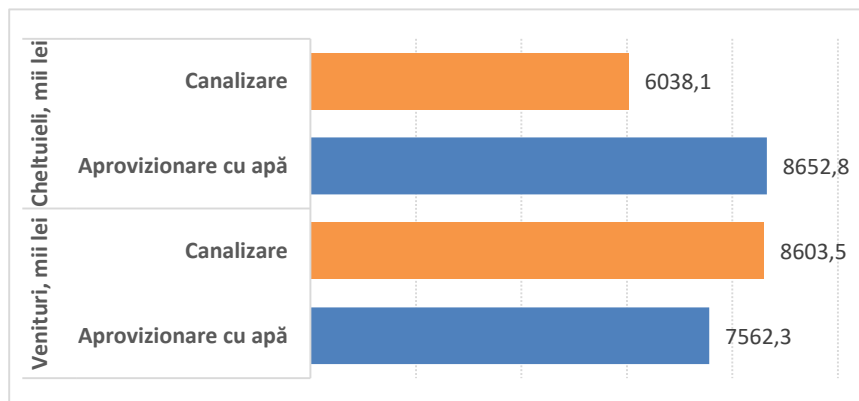
Tariful pentru serviciul public de aprovizionare cu apă și de canalizare și epurare a apelor uzate în orașul Edineț se prezintă astfel:

Tabelul 1. Tarifele și costurile unitare ale serviciilor de AAC

	Tarif mediu aprobat, MDL/1 m ³	Cost serviciu MDL/1 m ³
Aprovizionare cu apă	23,7	27,1
Canalizare	28,6	20,1

Sursa: Indicii principali al activității de producție și financiare Î.M. "Apă - Canal" Edineț (2017)

Astfel, veniturile din vânzări sunt mai mici decât cheltuielile (cu -12,6% - aprovizionare cu apă) ceea ce generează pierderi la Î.M. din Edineț, fiind acoperite de veniturile de la canalizare:

Figura 1. Costuri pe ramuri de activitate

Sursa: Indicii principali al activității de producție și financiare Î.M. "Apă - Canal" Edineț (2017)

În 2017, venitul din vânzări pînă la impozitare (cu o rentabilitate de 31,3%) a Î.M. "Apă - Canal" Edineț au constituit 16368,9 mii lei,

dintre care profitul în perioada de gestiune au constituit: 2903,5 mii lei.

Volumul vânzărilor serviciilor puțin depășește cifra de 13 mln lei, dar se poate observa că operatorul a înregistrat pierderi din activitatea operațională. Acest lucru reflectă că veniturile operatorului acoperă parțial costurile operaționale. Soluția – aprobarea tarifelor argumentate economic.

Comparativ cu alți operatori din RDN, ponderea de acoperire prin tarif a cheltuielilor asociate serviciilor AAC prestate de către Î.M. "Apă - Canal" Edineț constituie 80% și este relativ înaltă față de Î.M. "Gospodăria Comunală Râșcani" (25%) și S.A. "Regia Apă-Canal Soroca" (70%), dar mai joasă decât Î.M. "Direcția de producție "Apă-Canal Sângerei" (95%), Î.M. "Servicii comunale Glodeni" (98%) și Î.M. "Direcția de producere a Gospodăriei Comunale și de Locuințe" Fălești (89%).

1.6. Aspecte sociale și de gen

În conformitate cu practica internațională, costul pe cap de locuitor pentru ambele servicii de AAC nu trebuie să depășească 3.5 - 4% din venitul mediu al unei familii (gospodării) sau cca 300 lei/gospodărie per lună. De asemenea, conform prevederilor Strategiei de Alimentare cu Apă și Sanitație (2014-2028) la stabilirea tarifelor serviciilor de alimentare cu apă și sanitație, se va lua în considerare capacitatea de plată a consumatorilor, cu un reper de 3-4% din venitul mediu al unei gospodării.

Luând în considerație îmbătrânirea populației din punct de vedere demografic, cheltuielile medii pentru întreținerea locuinței (392 MDL/persoană sau 19,5% din cheltuielile de consum) și capacitatea financiară a populației, prestarea serviciilor la standarde minime de calitate și achitarea lor față de prestatorul de servicii ar trebui să se încadreze în următoarele sume:

- 1) consum de apă/lună de o persoană 50 litri/zi x 30 zile = 1,5 m³ /lună;
- 2) în zona urbană o persoană va achita servicii:
  - apă - 34,5 lei/lună;
  - apă și canalizare - 74,4 lei/lună;
- 3) în zona urbană pentru o familie formată din 3 membri:
  - apa - 103,5 lei/lună;

- apă și canalizare - 223,2 lei/lună.

În prezent, tariful mediu pentru apă este de 23 lei/m³. Tariful mediu pentru canalizare, instituit în oraș este de 26,6 MDL/m³.

Genul, spre deosebire de sexul biologic, se referă la rolurile sociale adoptate și atribuite bărbaților și femeilor. Există mai multe roluri diferite de gen, care variază în funcție de diferențele culturale, istorice și circumstanțe economice. Rolurile de gen sunt adesea strâns legate de drepturile și obligațiile femeilor și bărbaților într-o societate dată, precum și de relațiile de putere dintre ei.

Egalitate dintre sexe înseamnă că femeile și bărbații să se bucure de același statut. Acest lucru implică faptul că aceștia au condiții egale pentru exercitarea drepturilor omului și realizarea potențialului lor de a contribui la dezvoltarea națională, politică, economică, socială și culturală. De obicei, femeile și bărbații au roluri diferite în activitățile specifice domeniului de apă și de canalizare, aceste diferențe sunt mai evidente în zonele rurale. Femeile sunt de cele mai multe ori utilizatorii, furnizorii și gestionarii apei în gospodăriile rurale și sunt gardienii igienei în gospodărie. În cazul în care sistemul de apă se defectează, femeile, nu bărbații, vor fi cel mai probabil afectate, deoarece ar trebui să se deplaseze mai departe pentru apă sau să folosească alte mijloace pentru a satisface nevoile de apă și de canalizare în gospodărie.

Abordând aspectele sociale în activitățile AAC se îmbunătățește calitatea și durabilitatea proiectelor AAC, de exemplu:

- Proiectarea și amplasarea facilităților de AAC vor reflecta mai bine nevoile diferite ale femeilor și bărbaților, iar amplasarea corectă a instalațiilor sanitare este deosebit de importantă, deoarece igiena este de multe ori subiectul sensibilității culturale care, de obicei, diferă între bărbați și femei;
- Nevoile femeilor pentru apă devin mai mult un punct central al unui proiect AAC și sunt adesea legate de activități la scară mică (grădinarit, uz casnic, creșterea de animale la scară mică), vitale pentru gospodărie;
- Abilitățile financiare ale femeilor le fac pe acestea candidații ideali în economisirea și gestionarea resurselor pentru funcționarea continuă și întreținerea instalațiilor interioare de AAC;
- Cererea de instalații sanitare este mare, deoarece este recunoscută dorința puternică a femeilor și bărbaților de a avea instalații private, convenabile și sigure pentru ei și copiii lor;
- Există beneficii mari pentru sănătate, deoarece toți membrii comunității (bărbați, femei și copii) sunt implicați.

Partea II. Strategia de Dezvoltare

2.1. Obiectivul sectorial de dezvoltare

Conform Programului Regional Sectorial de alimentare cu apă și de canalizare pentru Regiunea Nord, pînă în 2020 în orașul Edineț vor fi asigurate condiții de acces la servicii sigure, suportabile și durabile de aprovizionare cu apă potabilă pentru 90% din populație, alimentate atît pe grupuri de localități prin apeducte regionale din sursele de apă (de suprafață), cît și prin soluții locale din surse subterane. Concomitent, se vor asigura serviciile suportabile și durabile de canalizare pentru 80% din

populația orașului pînă în anul 2025, apele uzate fiind tratate conform normelor în vigoare la stație de epurare regională.

Transpunerea obiectivelor strategice naționale și regionale peste nivelul actual de dezvoltare a sectorului în orașul Edineț relevă că:

- După nivelul actual de acoperire cu servicii de alimentare cu apă orașul pentru a atinge dezideratul regional fixat pentru anul 2020 - 90% din populație practic este atins.
- Contrar procentului ridicat de acoperire cu sisteme de apeduct, apa livrată este în majoritate de calitate joasă și nu corespunde criteriilor față de apă potabilă.
- După nivelul de acoperire cu servicii de canalizare a orașului - acoperă 45% din populație și este sub media planificată 65%

Pornind de la obiectivele naționale și regionale **obiectivul sectorial de dezvoltare** a domeniului AAC pe termen mediu pînă în anul 2025 pentru orașul Edineț:

Crearea unui sistem de alimentare cu apă, bazat pe diferite surse de apă și de canalizare centralizat, care va acoperi teritoriul raionului, bazat pe capacitatea de gestionare durabilă a unui operator regional.

Indicatorii – țintă pe termen mediu stabiliți în conformitate cu Obiectivele Regiunii de Dezvoltare Nord și Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (2020,2025).

Tabelul 3. Tabelul indicatorilor țintă

	UM	Situația la zi, 2018	RDN 2020	Obiectiv CM Edineț		ODM 2025
				2020	2025	
Rata de acces a populației la sisteme îmbunătățite de alimentare cu apă potabilă pe oraș	%	95	90	99	100	80
Rata de acces a populației la sisteme îmbunătățite de sanitație pe oraș	%	45	80	57	67	65

Întru realizarea acestui obiectiv, pe termen mediu (2025), Republica Moldova s-a angajat deja să reușească asigurarea a peste 80% din populația țării cu servicii de alimentare centralizată cu apă și cel puțin 65% - cu servicii de canalizare, iar consiliul municipal va tinde să asigure 100% din populația orașului cu servicii de alimentare centralizată cu apă și 100% cu servicii de canalizare.

2.2. Priorități de dezvoltare

Elaborarea și implementarea unui proiect de infrastructură pentru sectorul alimentare cu apă și sanitație trebuie să beneficieze de:

- a. angajamentul preliminar al comunităților și al companiilor de apă vizate pentru acoperirea costului serviciilor care urmează să fie prestate (acord sau contract privind tarifele serviciilor);
- b. asigurarea tuturor fondurilor necesare pentru întreaga investiție (angajament de finanțare multianuală pentru sursele de finanțare locale și angajamentul de finanțare al donatorilor străini, acolo unde este cazul).

Investițiile vor fi alocate în mod prioritar comunităților urbane mari unde deja există rețele care trebuie să fie renovate și extinse. Planificarea și îmbunătățirea infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație se va baza pe următoarele abordări:

1. elaborarea PASS necesară în fiecare comunitate, împreună cu o metodologie de stabilire a priorităților;
2. elaborarea unui plan operațional pe termen scurt, mediu sau lung de investiții în domeniu în vederea mobilizării resurselor financiare necesare pentru planificarea investițiilor, ce va fi inclus în Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM) conform priorităților stabilite în planurile disponibile și în planurile de dezvoltare regională și raională. Din 2019, suportul bugetar pentru sector să crească până la 1,2% din veniturile bugetelor locale pentru următorii cinci ani, cu o creștere viitoare graduală la fiecare cinci ani;
3. examinarea posibilității creării unui fond de co-finanțare pentru infrastructura de alimentare cu apă și sanitație, care să fie gestionat/exploatat de către administrațiile locale, planuri de alimentare cu apă și sanitație, studii de fezabilitate, proiecte tehnice și documentații de licitație.

La stabilirea priorităților pentru îmbunătățirea infrastructurii se vor lua în calcul comunitățile din zona acoperită de planuri de alimentare cu apă și sanitație. Criteriile de prioritizare vor include:

- a) reducerea mortalității populației prin boli posibil asociate apei, în special pentru grupurile vulnerabile;
- b) atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului în ceea ce privește domeniul alimentării cu apă și sanitației prin creșterea acoperirii populației cu servicii de alimentare cu apă potabilă sigură și sanitație adecvată;
- c) stoparea/reducerea deteriorării infrastructurii care deservește în prezent un număr mare de locuitori și îmbunătățirea eficienței sistemelor existente prin reabilitarea lor adecvată;
- d) reducerea semnificativă a deversării de apă poluată în corpurile de apă utilizate ca surse de apă potabilă pe plan intern sau în context transfrontalier;

Pentru finanțarea proiectelor se vor folosi următoarele **criterii-cadru**:

- interes și angajament din partea comunității(lor) vizate;
- capacitatea comunităților vizate de a-și mobiliza propriile resurse financiare, dar și alte resurse, pentru implementarea proiectelor;
- voința comunităților de a accepta creșterea tarifelor, astfel încât să acopere cheltuielile;
- voința întreprinderilor de apă-canal de a se reorganiza și a-și extinde aria de prestare a serviciului de alimentare cu apă și sanitație pentru a-și îmbunătăți eficiența.

La determinarea surselor de finanțare a investițiilor, vor fi luate în considerare următoarele principii: toate intrările financiare planificate din tarife, taxe și transferuri trebuie evaluate în raport cu costurile

pe etapele ciclului de proiect pentru a garanta că fondurile și veniturile din tarife sunt disponibile pentru acoperirea serviciilor furnizate.

Dat fiind că în prezent costul real al serviciilor de apă și canalizare, care să conțină valoarea investițiilor și re-investițiilor, nu poate fi încasat de la toți consumatorii, se recomandă pentru construirea și operarea viitoarei infrastructuri de alimentare cu apă și sanitație, stabilirea și punerea în aplicare a unor **principii de bază**:

a) granturile (subvențiile) pentru investiții în domeniu trebuie acordate în mod prioritar localităților în care, conform studiului de fezabilitate, populația poate susține preponderent exploatarea sistemelor prin achitarea tarifelor;

b) atunci când o comunitate nu poate susține costurile de operare și întreținere a sistemului centralizat, trebuie planificate doar soluții individuale descentralizate sau semi-centralizate în conformitate cu voința utilizatorilor;

c) utilizatorii și beneficiarii trebuie să fie responsabili pentru acoperirea tuturor costurilor de operare și întreținere a sistemului centralizat din tarifele colectate, care trebuie ajustate periodic, în raport cu evoluția situației;

Norme și standarde clar definite vor impune autorităților locale utilizarea eficientă a resurselor, astfel încât nimeni să nu rămână fără conectare la apă potabilă și canalizare și fiecare să aibă acces cel puțin la un nivel de bază al acestor servicii.

2.3. Obiective specifice

Obiectiv specific 1: *Crearea operatorului unic regional de AAC prin reorganizarea Întreprinderii Municipale „Apă - Canal” Edineț în societate pe acțiuni.*

Modelul instituțional de regionalizare a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pentru raionul Fălești are în componență două elemente cheie:

- a. Operatorul Regional (OpR);
- b. Contractul de delegare a gestiunii serviciului, care reglementează relația dintre operatorul regional și autoritățile publice locale.

Regionalizarea serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare va presupune extinderea ariei de deservire în toate localitățile din raion. Localitatea pivot va constitui centrul raional Edineț, ulterior satele unde există rețele de apă și canalizare, apoi, pe parcursul construcției a sistemelor noi de apeduct și canalizare - extindere și în aceste localități. Structura organizatorică existentă a Întreprinderii Municipale „Apă - Canal” Edineț va necesita schimbări, în vederea acoperirii cerințelor tot mai mari ale ariei de deservire în expansiune. Întreprinderea urmează a fi reorganizată prin transformare în societate pe acțiuni.

Conceptul de regionalizare a unui serviciu de alimentare cu apă și de canalizare este bazat pe gestiunea rețelilor de apeduct și canalizare – proprietatea APL de nivelul I în baza contractului de gestiune a serviciului. Pentru bunurile luate în gestiune operatorul va achita APL de nivelul I o redevență, astfel bunurile respective vor fi luate în concesiune. APL de nivelul I poate fi sau nu deținătorul de acțiuni a operatorului de servicii apă și canalizare. Acțiunile pot fi procurate contra bani de către APL I.

Un sistem public regional de alimentare cu apă și de canalizare reprezintă ansamblul tehnologic, operațional și managerial constituit prin punerea în comun a două sau mai multe sisteme locale de alimentare cu apă și de canalizare. Obiectivul principal al creării unui sistem public regional de alimentare cu apă și de canalizare îl reprezintă optimizarea serviciilor oferite prin utilizarea de resurse și facilități comune. Ca direcție strategică, este recomandabil ca operarea regională a serviciilor de

alimentare cu apă și de canalizare să acopere o zonă cel puțin 100.000 de locuitori și cât mai multe zone urbane dintr-un raion, mai multe raioane sau bazin hidrografic.

Întreprinderii Municipale „Apă - Canal” Edineț are multe priorități în procesul de reorganizare din întreprindere municipală în societate pe acțiuni comparativ cu alte întreprinderi similare din zona de nord. Înțelegerea necesității stringente a reorganizării întreprinderii de conducerea acesteia face posibilul acestui proces ca unul de succes. Este necesară susținerea a consiliului municipal a procesului de reorganizare prin deciziile sale.

O variantă optimistă care se vede în perspectiva medie – operatorul de servicii nou format SA”Apă Canal Edineț” își extinde aria de operare și în localitățile din afara raionului Edineț, preluând în gestiune piețe de servicii formate și mărinđuși esențial fluxul de numerar.

Obiectiv specific 2: *Clusterizarea localităților raionului pe baza cooperării APL de nivelul I în cadrul unui sistem comun de management în AAC.*

Cooperarea intercomunitară (CIC) se referă la cooperarea între localități în scopul creșterii eficacității și eficienței serviciilor livrate (serviciile de aprovizionare cu apă și serviciile de canalizare). Un aspect important al CIC este regionalizarea serviciilor publice. Regionalizarea poate fi înțeleasă ca un clustering, sau o grupare a întreprinderilor care furnizează servicii publice cum ar fi serviciile de aprovizionare cu apă și serviciile de canalizare. Regionalizarea serviciilor publice este utilizată pentru a crește eficiența și a reduce costurile, prin utilizarea economiilor de scară, spre deosebire de utilizarea unor soluții individuale. Clusterul reprezintă o zonă geografică de localități care utilizează/dețin împreună infrastructura în domeniul AAC sau cooperează în cadrul unui sistem comun de management în AAC.

Etapa premergătoare formării clusterului (semnarea Acordului de cooperare inter-comunitară și aprobarea lui de către consiliile locale) constituie efectuarea unui **Studiu de stabilire a disponibilității și necesităților cetățenilor localităților în construcția sistemelor de AAC**. Se vor considera condiții optime de construcție și dezvoltare a sistemelor de AAC dacă ele corespund parametrilor prestabiliți:

1. Acceptul a 75% din gospodăriile locuibile a localității de a se conecta la rețelele de AAC care vor fi construite;
2. Acceptul de a achita contribuția înainte de a începe construcția sistemelor de apă în valoare de 3500 lei/gospodărie și 5000 lei/gospodărie la construcția sistemelor de canalizare (altă sumă conform SF). Bani vor fi colectați de operator S.A. ”Apă Canal” Edineț în baza contractelor de prestări servicii cu fiecare gospodărie, cu angajamentul de a construi branșamentul de apă/canalizare de la apeductul stradal/canalizare stradală, cu aducțiunea până în proprietatea viitorului consumator de servicii, cu instalarea căminului pentru nodul de măsurare/ căminului pentru canalizare, și a nodului de măsurare până la ieșirea din contor (în cazul sistemelor de apă).
3. Acceptul achitării integrale a serviciilor prestate de apă și canalizare la tarifele stabilite, cu posibilitatea creșterii ulterioare.

Crearea clusterului se începe odată cu semnarea Acordului de cooperare inter-comunitară între APL-urile de nivelul I. În baza Acordului se va crea un organ de lucru prin delegarea competențelor persoanelor respective prin deciziile consiliilor locale (primari sau alte persoane) și fond de cofinanțare a planurilor de alimentare cu apă și sanitație, studii de fezabilitate, proiecte tehnice, documentații de licitație, și realizarea proiectelor comune în natură. Fondul va fi completat anual (și pe parcursul anului – după posibilitate și necesitate) din bugetele locale pentru finanțarea măsurilor

comune ale participanților CIC. Contribuția fiecărui participant va fi stabilită de comun acord în baza criteriilor elaborate și acceptate de toți.

Pentru inițierea procesului de cooperare inter-comunitară Grupul de lucru a definit cinci cluster pe raionul Edineț - clusterelor 1, 2, 3, 4, 5 (Anexa 1.). Principiul de formare a clusterelor a fost definit ca acces la sursa de apă potabilă de suprafață - apeductul Bădragii Vechi (lacul Racovăț) – Edineț. Dar, pentru a nu defavoriza localitățile în soluționarea problemelor AAC în timp (accesul la finanțare) clusterelor pot să se dezvolte în paralel, dar viteza de parcurgere spre obiectiv este mai mare, influențând pozitiv clusterelor vecine de care sunt dependente (prin conectare la sursa de apă).

În urma executării proiectelor de fezabilitate va fi identificată care schemă de asociere a APL-ilor de nivelul I în cluster este mai fezabilă, lista investițiilor prioritare – care trebuie să se regăsească într-un plan de investiții prioritare aprobat de toți participanții din CIC din cluster. Obiectivul studiilor de fezabilitate – stabilirea mărimii clusterelor, prin aprecierea cost-beneficiu și a localităților care corespund criteriilor-cadru pentru finanțarea proiectelor. În SF trebuie să se regăsească răspunsul la întrebările pentru fundamentarea și identificarea soluțiilor optime de delegare a gestiunii, precum și documentația de delegare a gestiunii.

O variantă de alternativă, ar fi finanțarea de către CR a unui singur SF pentru tot raionul în urma căruia va fi identificată gruparea pe cluster a APL-ilor de nivelul I din punct de vedere fezabil și acces egal la sursa de apă. În urma acestui studiu APL de nivelul I se asociază prin semnarea Acordului de cooperare inter-comunitară, ulterior fiind elaborate SF cu plan de acțiuni pentru fiecare cluster. Consiliul Municipal Edineț ar putea fi inițiatorul realizării acestei idei cu condiția că rezultatele studiului de fezabilitate vor fi susținute și implementate de alte APL I din raion.

În baza planului de acțiuni la nivel raional și a SF pentru fiecare cluster vor fi elaborate de CIC - Planul de acțiuni pentru fiecare cluster. Aceste planuri indică sursele propuse pentru finanțarea fiecărei acțiuni. Cele mai importante surse de finanțare pentru acoperirea necesarului de mijloace financiare trebuie să provină din veniturile bugetului de stat (prin intermediul fondului de dezvoltare regională și a fondului ecologic) și bugetelor locale, granturilor și împrumuturilor donatorilor străini, credite, precum și din contribuțiile gospodăriilor casnice. Totodată, veniturile generate din tarifele aplicate utilizatorilor trebuie, la fel, să contribuie la acoperirea costurilor investiționale. Mecanismul se regăsește în redevența care trebuie plătită de operator către APL – proprietarul sistemelor de apeduct și canalizare, pentru folosirea proprietății municipale. Această redevență, plătită de operatorul regional în bugetul local, prin deciziile APL le direcționează din nou în domeniul apă și canalizare în calitate de investiții conform planului propus de operator în cadrul primăriei date. Astfel apare o nouă abordare a tarifului la servicii AAC, când APL de nivelul I și II pot identifica în tarif o sursă de investiție necesară dezvoltării domeniului pe termen scurt.

Implicarea APL de nivelul I și II, aplicare instrumentelor de regionalizare a serviciilor de AAC și clusterizarea lor, aplicând principiile de priorizare stabilite de cadrul strategic vor permite atingerea obiectivelor minime stabilite pentru dezvoltarea raionului pe termen mediu (anul 2025).

Obiectiv specific 3: *Modernizarea și extinderea rețelelor de apeduct în baza clusterelor formate, cu atingerea ratei de acces a populației orașului Edineț la servicii de alimentare cu apă potabilă până la 100% până în anul 2025.*

Conform Strategiei naționale de aprovizionare cu apă și sanitație a Republicii Moldova (2014-2028) investițiile vor fi alocate în mod prioritar comunităților urbane mari unde deja există rețele care trebuie

să fie renovate și extinse. Lucrările de proiectare a rețelelor de apeduct și construcția lor vor fi prioritate pentru anul 2019 și următorii ani.

Conform SF pentru proiectul „Optimizarea cheltuielilor de întreținere a sistemului de alimentare cu apă și de canalizare în orașul Edineț și orașul Cupcini” elaborat în decembrie 2015 cu suportul GIZ, se propune o etapizare structurată a Programului de Investiții Prioritare (PIP) și crearea condițiilor necesare pentru implementarea viitoare a PIP în raionul Edineț.

În rezultatul investițiilor trebuie să se schimbe următorii indicatori de calitate a serviciilor:

- Furnizarea apei în conformitate cu normele naționale privind calitatea apei potabile în toate sectoarele din zona de servicii;
- Menținerea programului existent al serviciilor prin furnizarea apei 24 ore/zi;
- Furnizarea cantității necesare de apă tuturor consumatorilor;
- Extinderea ariei de prestare a serviciilor de alimentare cu apă în orașul Edineț;
- Reducerea volumului de apă nefacturat la un nivel acceptabil, de maxim 25% pînă în anul 2045;
- Reducerea costurilor operaționale și alocarea de fonduri suficiente pentru întreținerea, reparația și renovarea capitală a sistemului de alimentare cu apă în scopul de a asigura durabilitatea prestării serviciilor;

La alegerea soluției potrivite de alimentare cu apă potabilă a localităților, în caietele de sarcini față de proiectanți – APL de nivelul I din diverse cauze (lipsa de cunoștință în domeniu AAC, lipsa de consultanță calitativă, lipsa de viziuni regionale de rezolvare a problemei ș.a.) nu totdeauna iau în considerație soluțiile tehnico-economice identificate în cadrul studiilor de fezabilitate ca cele mai fezabile. De aceea, implicarea în acest proces - de a alege soluția cea mai potrivită din punct de vedere eficiență-cost, cost de exploatare, îi revine OpR, ceea ce presupune că toate problemele legate de domeniul AAC pe viitor trebuie să fie efectuate cu participarea nemijlocită și obligatorie a OpR. Acest lucru trebuie consfințit în deciziile consiliului local, în Acordurile de cooperare inter-comunitară între APL de nivelul I.

Rezultatele rezolvării problemelor AA a localităților pe viitor va depinde de gradul de organizare în fiecare cluster. Acesta este instrumentul de bază pentru atragerea investițiilor.

Pentru atragerea investițiilor în domeniul alimentării cu apă potabilă, Consiliul municipal va întreprinde și alte măsuri decât cele aplicate până la moment (FEN, FDR, FNDR, GIZ) prin aplicarea proiectelor către diverși donatori, folosind în calitate de unitate de implementare structura nou formată a operatorului regional SA ”Apă Canal Edineț” - secția tehnică. O altă opțiune constituie Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Banca Europeană pentru Investiții (BEI) cu sediul în Republica Moldova, ce finanțează proiecte de la 500 mii euro în baza studiilor efectuate prin creditare și componenta de grant (de 10 – 30% la suma acordată). Astfel de colaborare dă posibilitate de a face un salt calitativ enorm în rezolvarea problemelor de alimentare cu apă în termeni medii (de cinci ani).

La moment merg lucrările de proiectare a rețelelor de apeduct din orașul Edineț (costul investiției 3688150 lei) în rezultatul căree vor fi perfectate proiecte tehnice pentru construcția și reconstrucția a 33258 m rețele de apeduct (27896 m.l. rețele exterioare de apeduct și 2x2681 m.l. aducțiunea apei potabile sub presiune) și 3098 de branșamente. Lucrările de proiectare se preconizează a fi finalizate în 8 luni de la semnarea contractului.

Nici un investitor (care trebuie să facă investiții **mari**) nu va accepta acest **rol**, dacă condițiile obligatorii expuse mai sus nu vor fi îndeplinite. Toate acțiunile propuse trebuie realizate întocmai și în termenii stabiliți. Numai pachetul de obligațiuni îndeplinite prin prisma cerințelor strategiei poate servi drept precondiție de succes de atragere de investiții necesare.

Obiectivul stabilit poate fi atins dacă condițiile donatorului financiar vor fi respectate întocmai. În cazul dat partenerii de dezvoltare au condiționat contribuția comunității. Dacă contribuția va fi colectată de la viitorii consumatori de servicii (în urma construcției de apeducte noi) obiectivul stabilit va fi atins.

Obiectiv specific 4: *Modernizarea și extinderea rețelelor de canalizare în baza clusterelor formate, cu atingerea ratei de acces a populației orașului Edineț la servicii de canalizare până la 67% până în anul 2025*

În primul rând, pentru atingerea obiectivului asumat și pornind de la prioritățile de finanțare vor fi efectuate lucrări de proiectare și construcție a rețelelor de canalizare din orașul Edineț, care prevăd reabilitarea rețelelor și extinderea lor cu acoperire de acces a populației la serviciile respective a 100% . Finanțarea dată se preconizează a fi efectuată din resursele alocate din surse externe sau diverși donatori prin ADR în calitate de unitate de implementare a proiectului. Prognoza este bazată pe faptul că legislația sectorială pentru domeniu este îmbunătățită și se prognozează o dezvoltare mai amplă, ce permite pe viitor ca rata de acoperire cu servicii și rata de conectare la servicii să exprime o singură cifră.

Politica de grupare a localităților pentru construcția și operarea unor stații regionale de epurare a apelor uzate pentru perioada până în anul 2025 nu este relevantă. Recomandările pe acest subiect vor veni în urma studiului de fezabilitate, dar ca obiect de investiție ele vor fi precăutate după anul 2025.

În rezultatul investițiilor trebuie să se schimbe următorii indicatori de calitate a serviciilor:

- Extinderea ariei de prestare a serviciilor de alimentare cu servicii de canalizare în orașul Edineț;
- Epurarea apelor uzate din sistemul de canalizare conform legislației în vigoare din domeniul mediului și, în viitor, în conformitate cu legislația respectivă a UE (Directiva privind Epurarea apelor uzate orășenești);
- Îmbunătățirea protecției mediului.

Pornind de la prevederile SF din decembrie 2015 „ Optimizarea cheltuielilor de întreținere a sistemului de alimentare cu apă și de canalizare în orașul Edineț și orașul Cupcini” investiția pentru domeniul de canalizare a acestor localități a fost prevăzut pentru Faza 2.

Sa prevăzut extinderea rețelelor de canalizare – 18620 m și colectoarelor sub presiune – 975m, construcția a două SPAU. Investiția a fost evaluate la suma de 3559778 Euro.

Reabilitarea rețelelor de canalizare în orașul Edineț – 7492 m. Costul estimate al investiției 1236163 Euro.

Construcția stației de epurare în orașul Edineț cu capacitatea de 30000 PE. Costul estimative 7416750 Euro.

Pentru atingerea obiectivului specific respectiv s-a luat în calcul varianta optimistă, când proiectele tehnice pentru dezvoltarea rețelelor de canalizare elaborate și cele care vor fi elaborate, vor găsi acoperire financiară pentru a fi realizate (suma nu este mare). În perspectiva medie nu s-a prevăzut construcția stației de epurare noi. Obiectivul de 67% pare a fi unul nu mare comparativ cu investiția preconizată. Concluzia este bazată pe faptul legislației existente în domeniu – când pe stradă este construită o rețea de canalizare, iar cetățeanul nu se grăbește de a deveni consumatorul serviciilor respective. Legislația în domeniul dat nul obligă pe cetățean de a deveni și consumator. În urma construcției de rețele de canalizare noi numărul de consumatori poate să fie mai mare decât obiectivul stabilit.

2.4. Planul de acțiuni

Obiectiv specific 1: Crearea operatorului unic regional de AAC prin reorganizarea Întreprinderii Municipale „Apă - Canal” Edineț în societate pe acțiuni.

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Evaluarea fondurilor fixe a ÎM „Apă - Canal” Edineț de către o companie ce deține licență de evaluare, cu separarea lor în două grupe: după proprietate – de domeniul public și de domeniul privat	Noiembrie 2018	30000 lei	Întreprinderea municipală	<ul style="list-style-type: none"> Fondurile fixe a ÎM evaluate Bunuri în două grupe: după proprietate (domeniul public și privat) separate 	Bugetul ÎM, consiliul municipal Edineț (în calitate de fondator)
Finalizarea de către ÎM „Apă - Canal” Edineț a procedurii de avizare a tarifului la apă și canalizare în ANRE și aprobare de consiliul municipal	Decembrie 2018	Fără cost	Întreprinderea municipală	<ul style="list-style-type: none"> Tarife noi la AAC aprobate 	Fără sursă
Decizia consiliului municipal Edineț despre reorganizarea prin transformare a Î.M. „Apă - Canal” Edineț în S.A. ”Apă Canal Edineț”. Fondul statutar al întreprinderii noi va fi constituit din bunurile de domeniul privat. Bunurile de domeniu public vor fi transmise în concesiune.	Decembrie 2018	Fără cost	Consiliul municipal Edineț	<ul style="list-style-type: none"> Decizia consiliului municipal Edineț despre reorganizarea prin transformare a Î.M. ”Apă Canal” Edineț în S.A. ”Apă Canal Edineț” aprobată Fondul statutar al întreprinderii noi din bunuri de domeniul privat constituit Bunurile din domeniu public în concesiune transmise 	Fără sursă
Înregistrarea S.A. ”Apă Canal Edineț”.	Mai 2019	Costuri aferente înregistrării (pînă la 2000 lei)	Întreprinderea municipală	<ul style="list-style-type: none"> S.A. ”Apă Canal Edineț” înregistrată 	Bugetul Î.M. sau a consiliului municipal care după începerea

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
					activității întreprinderii va fi rambursat de S.A.
Constituirea Call Center în cadrul S.A. "Apă Canal Edineț"	Mai 2019	Conform grilei de salarizare	A acționarul, S.A. "Apă Canal Edineț"	<ul style="list-style-type: none"> Centrul constituit 	S.A. "Apă Canal Edineț",
Decizia consiliului municipal Edineț pentru acceptul de noi acționari în S.A. "Apă Canal Edineț" și permisiunea de emisie a acțiunilor noi	Septembrie 2019	Fără cost	Consiliul municipal Edineț	<ul style="list-style-type: none"> Decizia consiliului municipal Edineț pentru acceptul de noi acționari în S.A. "Apă Canal Edineț" aprobată Permisiunea de emisie a acțiunilor noi primită Numărul acționarilor majorați 	Fără sursă
S.A. "Apă Canal Edineț" devine operator regional real de prestări servicii AAC în localitățile raionului	Noiembrie 2019	Fără cost	APL de nivelul I, S.A. "Apă Canal Edineț"	<ul style="list-style-type: none"> Operator regional creat în localitățile raionului 	Fără sursă
Consolidarea capacităților instituționale și tehnice a S.A. "Apă Canal Edineț"	2019 - 2025	-	APL de nivelul I și II, S.A. "Apă Canal Edineț"	<ul style="list-style-type: none"> Plan de creștere a capacităților a S.A. "Apă Canal Edineț" elaborat APL și reprezentanții S.A. "Apă Canal Edineț" instruiți Dotarea tehnică a S.A. 	GIZ, donatorii UE, APL de nivelul I și II, S.A. "Apă Canal Edineț", alți donatori

Obiectiv specific 2: Clusterizarea localităților raionului pe baza cooperării APL de nivelul I în cadrul unui sistem comun de management în AAC.

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Semnarea acordului de colaborare între APL de nivelul I din clusterelor definite pentru finanțarea elaborării studiilor de fezabilitate	2018	Fără cost	Aparatul CR, consiliile locale din clusterelor definite	<ul style="list-style-type: none"> • Procesul de cooperare intercomunitară în domeniul AAC demarat • Acordul de colaborare între APL de nivelul I din clusterelor definite pentru finanțarea elaborării SF semnat 	Fără sursă
Perfectarea caietelor de sarcini pentru elaborarea SF pentru fiecare cluster în baza chestionarelor primite	2018 - 2019	Fără cost	Direcția construcție și gospodărie locativ comunală a CR, primăriei din raion	<ul style="list-style-type: none"> • Caiete de sarcini pentru fiecare cluster în baza chestionarelor primite elaborate 	Fără sursă
Alocare pentru anul 2019 în bugetele APL I și APL II a resurselor financiare pentru domeniul AAC minimum de 1,2% din bugetele sale	2018 - 2025	1.2% din bugetul fiecărui APL de nivelul I și II	Consiliile locale APL I și APL II	<ul style="list-style-type: none"> • Minimum 1,2% din bugetele APL de nivelul I și II pentru domeniul AAC anual alocate, cu o creștere graduală • Obiectivul strategiei (2014-2028) realizat 	Bugete locale
Stabilirea în urma licitației a companiei (companiilor) care va/vor elabora studiul de fezabilitate pentru fiecare cluster	2019	500000 lei	Direcția construcție și gospodărie locativ comunală a CR, primăriei din raion	<ul style="list-style-type: none"> • Licitație efectuată • Compania care va elabora SF stabilită 	Bugete locale, donatori, CR
Crearea unui fond de co-finanțare pentru fiecare cluster pentru infrastructura de AAC	2019	Fără cost	Consiliile locale APL nivelul I și II	Fond de co-finanțare pentru fiecare cluster pentru infrastructura de AAC creat	Fără sursă

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Stabilirea Planului de Investiții Prioritare (PIP)	Iunie 2019	Fără cost	Consiliile locale APL I ce au semnat Acordul de colaborare pentru fiecare cluster	<ul style="list-style-type: none"> • PIP pentru fiecare cluster elaborat 	Fără sursă
Perfectarea caietelor de sarcini pentru elaborarea proiectelor tehnice (după caz) pentru fiecare primărie conform PIP pentru fiecare cluster	Iunie – iulie 2019	Fără cost sau din sursele fondului de co-finanțare	Grupul de lucru pe cluster din Direcția construcție și gospodăria locativ comunală a CR, primăriei din raion, S.A. ”Apă Canal Edineț”	<ul style="list-style-type: none"> • Caiete de sarcini pentru elaborarea proiectelor tehnice elaborate 	După caz, fără cost sau din fondul de co-finanțare
Petrecerea licitațiilor pentru elaborarea proiectelor tehnice de AAC conform PIP	Iulie 2019	Fără cost	Grupul de lucru pe cluster din Direcția construcție și gospodărie locativ comunală a CR, primăriei din raion, S.A.	<ul style="list-style-type: none"> • Licitații efectuate • Companii pentru elaborarea proiectelor tehnice de AAC conform PIP identificate 	Fără sursă
Perfectarea pachetului de documente pentru atragerea investițiilor pentru construcția sistemelor AAC în clusterelor fezabil identificate	Decembrie 2019	Fără cost	Grupul de lucru pe cluster din Direcția construcție și	<ul style="list-style-type: none"> • Pachete de documente pentru atragerea investițiilor pentru construcția sistemelor AAC în clusterelor fezabil identificate elaborate 	Fără sursă

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
			gospodăria locativ comunală a CR, primăriei din raion, S.A. ”Apă Canal Edineț”		
Informarea populației privind prestarea serviciului de AAC de către OpR	2019-2025	500000 lei	Consiliu raional, APL – urile I, S.A. ”Apă Canal Edineț”	<ul style="list-style-type: none"> • Materiale de informare elaborate și diseminate (pliante, broșuri, articole, anunț despre procesul de prestare a serviciului AAC) 	APL de nivelul I și II, S.A. ”Apă Canal Edineț”, donatorii UE

Obiectiv specific 3: Modernizarea și extinderea rețelelor de apeduct în baza clusterelor formate, cu atingerea ratei de acces a populației orașului Edineț la servicii de alimentare cu apă potabilă până la 100% până în anul 2025.

Proiect/Acțiune	Etapă de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Proiectarea rețelelor de apeduct din orașul Edineț pentru reabilitarea rețelelor și extinderea lor cu acoperire de acces a 100% din localitate	Decembrie 2018	3688150 lei	ADR NORD	Proiect tehnic executat	ADR NORD, GIZ, donatorii UE
Construcția rețelelor de apeduct în orașul Edineț conform proiectului tehnic	2019-2021	2902090 Euro	ADR NORD	32454 m rețele de apeduct construite 3098 branșamente construite	ADR NORD, GIZ, donatorii UE, consumatorii
După perfectarea SF pe clustere, care vor contura necesitatea de investiții, vor fi pornite discuții cu potențialii finanțatori (BERD, BEI) pentru a atrage investiții în realizarea lor	Iulie 2019	Fără cost	CR Edineț	<ul style="list-style-type: none"> • Investiții în dezvoltarea domeniului AA atrase • Contracte cu potențialii finanțatori (BERD, BEI) pentru atragerea investițiilor semnate 	Fără sursă
Alocarea resurselor financiare pentru realizarea proiectelor tehnice aflate printre primele în lista Priorităților pentru Investiții	Decembrie 2019	Conform estimărilor proiectelor tehnice	CR, APL I și S.A. "Apă Canal Edineț"	Surse pentru finanțarea proiectelor alocate	Fondul de co-finanțare, sursele S.A. "Apă Canal Edineț" prevăzute în planul de investiții pentru anul 2020
Monitorizarea și gestionarea eficientă a resurselor de apă	2020-2025	Stabiliți prin licitație	S.A. "Apă Canal Edineț"	<ul style="list-style-type: none"> • Documentația de atribuire elaborată • Tender efectuat și companie/ii selectate 	OpR, surse externe

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
				<ul style="list-style-type: none"> • Apometre instalate • Sistemul SCADA pentru rețelele de apă potabilă • Operatori instruiți 	

Obiectiv specific 4: Modernizarea și extinderea rețelelor de canalizare în baza clusterelor formate, cu atingerea ratei de acces a populației orașului Edineț la servicii de canalizare până la 67% până în anul 2025.

Proiect/Acțiune	Etapa de implementare	Cost estimativ	Responsabil / Partener	Rezultate așteptate	Sursa de finanțare
Proiectarea rețelelor de canalizare din orașul Edineț	2019	1500000 lei	ADR NORD	Proiecte tehnice executate	ADR NORD, GIZ, alți donatori
Construcția rețelelor de canalizare din orașul Edineț conform proiectelor tehnice elaborate	2020 - 2025	4795941 Euro	ADR NORD	18620 m rețele de canalizare construite 7492 m rețele de canalizare reabilite 975 m colector reabilitat 2 stații SPAU construite 1135 racordări construite	ADR NORD, GIZ, alți donatori
Construcția rețelelor de canalizare conform PIP pentru fiecare cluster în baza investițiilor identificate	2021 - 2025	Stabilit prin licitație	APL de nivelul I și II, S.A. "Apă Canal Edineț"	Rețele de canalizare construite	Fondul de cofinanțare, S.A. "Apă Canal Edineț", APL I și II, ADR NORD, GIZ, alți finanțatori

2.5. Evaluare și monitorizare

Monitorizarea Strategiei necesită colectarea, procesarea și evaluarea datelor cantitative din proiectele în curs de realizare și a datelor statistice de la autoritățile publice locale sau agențiile care supraveghează finanțarea investițiilor pentru sectorul alimentare cu apă și sanitație, precum și a datelor care documentează impactul evaluat al investițiilor și compatibilitatea lor cu obiectivele prezentei Strategii.

Monitorizarea și evaluarea sunt **orientate spre rezultate**; evaluarea progreselor în ceea ce privește atingerea **rezultatelor** preconizate pentru **fiecare fază** de actualizare, și **nu doar** o simplă realizare a tuturor **activităților** planificate.

Pentru efectuarea monitorizării vor fi folosiți următorii indicatori:

indicatori de bază, care documentează situația domeniului alimentării cu apă și sanitației la nivel național și local înainte de implementarea planului de acțiuni;

indicatori de intrare, care se referă la buget sau la alte resurse alocate proiectelor. Indicatorii financiari de intrare sunt utilizați pentru monitorizarea progresului din punct de vedere al angajamentului anual și plății fondurilor disponibile pentru orice acțiune, măsură sau proiect, raportate la bugetul disponibil și costurile eligibile;

indicatori de realizare, care măsoară direct activitățile îndeplinite în cadrul Strategiei și al planurilor de acțiuni multianuale. Aceste activități reprezintă primul pas către realizarea obiectivelor operaționale ale intervențiilor și sunt măsurate în unități fizice sau monetare. Ex.: numărul de comunități care primesc suport financiar, volumul total al investițiilor etc.;

indicatori de rezultat, care documentează efectele directe și imediate ale proiectelor. Ei furnizează informații despre schimbări cum sunt comportamentul, capacitatea sau performanța beneficiarilor direcți și sunt măsurate în unități fizice sau monetare. Ex.: numărul populației conectate la sisteme noi, etc.;

indicatori de impact, care se referă la beneficiile implementării Strategiei, dincolo de efectele imediate asupra beneficiarilor direcți, atât la nivelul intervențiilor, cât și, mai ales, la nivelul general al planificării. Ei vor fi exprimați în termeni „neți”, ceea ce înseamnă că trebuie scăzute efectele care nu pot fi atribuite proiectelor și luate în considerare efectele indirecte (deplasare și multiplicare). Ex.: creșterea numărului de angajați din mediul rural sau sporirea productivității datorită unor servicii mai bune de alimentare cu apă.

Monitorizarea planului de acțiuni se va efectua de două ori pe an la situația de 1 iulie și 1 decembrie a fiecărui an prin colectarea și agregarea datelor privind investițiile în sectorul alimentare cu apă și sanitație. Evaluarea datelor trebuie efectuată în termeni restrânși (până la 15 zile) pentru a permite conducerii APL de a primi decizii asupra informației primite pe parcursul și până la finele anului bugetar în ajustarea acelor măsuri din plan care deviază de la termenii stabiliți.

Responsabil tehnic pentru monitorizare și evaluare va fi desemnat inžinerul (construcții, gospodărie comunală și drumuri) a Primăriei Fălești pentru elaborarea rapoartelor, care va confirma veridicitatea datelor parvenite din sectoare. Rapoartele vor fi transmise

Grupului de lucru. Planul de acțiuni va fi actualizat în funcție de evoluția situației. Actualizarea se va efectua de Grupul de lucru care va prezenta propunerile sale CO.

Raportarea. În cadrul procesului de monitorizare vor fi elaborate anual rapoarte de monitorizare, care vor include informații privind implementarea indicatorilor stabiliți pentru fiecare acțiune în parte, iar la fiecare an vor fi elaborate rapoarte de evaluare și progres, ce vor determina care este impactul activităților realizate într-un anumit timp și nivelul de implementare a obiectivelor stabilite. Rapoartele de monitorizare și de evaluare vor fi elaborate de Grupul de lucru și prezentate CO.

Rapoartele de evaluare vor include în mod obligatoriu concluzii și recomandări referitoare la înlăturarea deficiențelor depistate în procesul de evaluare. Întru asigurarea implementării acestor recomandări Grupul de lucru poate să propună modificări, în funcție de necesități, în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei.

La finalul implementării Strategiei, urmează a fi elaborat un raport de evaluare finală, care să conțină informații privind gradul de atingere a obiectivelor stabilite și a impactului scontat. În baza acestui raport, prezentat de către Grupul de lucru, se va decide asupra următoarei etape de planificare strategică în domeniul alimentării cu apă și sanitației.

Anexa 1. Lista localităților grupate pe clustere

Clusterul nr. 1

1. Corpaci
2. Bădragii Vechi
3. Hîncăuți
4. Brînzani
5. Alexeevca
6. Bleșteni
7. Edineț

Clusterul nr. 2

1. Bădragii Noi
2. Vișoara
3. Burlănești
4. Lopatnic
5. Gordinești
6. Fetești
7. Tîrnova
8. Trinca
9. Constantinovca

Clusterul nr. 3

1. Hlinaia
2. Rotunda
3. Hancăuți
4. Cepeleuți
5. Goleni

Clusterul nr. 4

1. Cupcin
2. Brătușeni
3. Chetroșica Nouă
4. Parcova
5. Gașpar
6. Ruseni
7. Fîntîna Albă

Clusterul nr. 5

1. Cuconeștii Noi
2. Terebna
3. Zăbriceni
4. Stolniceni
5. Șofrîncani

